Toespraak Raymond de Groot bij de onthulling van Stolpersteine voor het gezin De Groot voor de Sassenstraat 3 te Zwolle, 3 november 2017.

Het gezin van Siegfried de Groot heb ik nooit gekend. Foto's ontbreken helaas. Op één persoon na. Die van Bertha Lippers, echtgenote van Siegfried. Die kunnen wij u hier tonen. Zij hebben mij niet hun verhalen kunnen vertellen. Wat wij nu weten over hen is dank zij onderzoek in de vele Archiefinstellingen, beschikbare boeken, kranten en gehouden interviews. Wij hebben zo toch een reconstructie kunnen maken. Wie weet wat er in de toekomst nog meer over hen achterhaald kan worden.

In de Sassenstraat 3 in Zwolle woonde van 1934-1942 het gezin van Siegfried de Groot. Een pand met boven het woonhuis, beneden de winkel en daaronder het magazijn. Vanuit dit pand zijn in de Tweede Wereldoorlog Siegfried de Groot, zijn vrouw Bertha Lippers, hun kinderen Dietrich en Martha Clara en Siegfrieds moeder Clara Dannenberg weggevoerd.

De vader van Siegfried, David Simon de Groot geboren in Steenwijk, vestigde zich in 1897 in de Jufferenwal in Zwolle. Hij begon een zaak als importeur van en grossier in allerlei tricotages. Het gezin verhuisde in 1906 naar de Beestenmarkt 7 en in 1931 naar de Voorstraat 8. In 1933 verhuisde het gezin naar de Sassenstraat 3.

Op 1 augustus 1938 is David Simon als bedrijfseigenaar uitgetreden en nam Siegfried de zaak over. De handelsnaam D.S. de Groot werd gewijzigd in Fa. D.S. de Groot. Haast waarschijnlijk door de vele spanningen overleed David plotseling op 22 januari 1940. Hij werd begraven op de Joodse begraafplaats aan de Kuyerhuislaan in Zwolle.

Siegfried werd geboren in 1902 in de Jufferenwal in Zwolle als oudste van de drie kinderen van David Simon de Groot en Clara Dannenberg. Twee kinderen stierven op jonge leeftijd.

Bertha Lippers werd geboren in 1909 in Nottuln, Duitsland.

Siegfried en Bertha hebben ook op het adres Buitenkant 1 in Zwolle gewoond waar zij in juni 1931 in de Duitse kranten en in augustus 1931 in de Nederlandse kranten hun huwelijksdag aankondigden.

In 1931 trouwde Siegfried met Bertha in Nottuln. Na hun huwelijk vestigden zij zich in Zwolle en kregen daar twee kinderen: Dietrich, geboren in 1932 in de Voorstraat 8 en Martha Clara geboren in 1935 in de Sassenstraat 3.

Heel bijzonder te vermelden is dat amper drie maanden geleden bij renovatiewerkzaamheden aan het dak van een woning aan de Koeweg in Hattem achter de schoorsteen hun trouwboekje is gevonden. Hoe het daar kwam? Het was het woonadres van Ernst Gerson, zijn vrouw Julia Lippers en dochter Ursula. Julia was een zus van Bertha. Siegfried kwam daar dus ook en heeft mogelijk het trouwboekje laten verstoppen. Het gevonden trouwboekje wordt nu bewaard in het depot van het Historisch Centrum Overijssel.

De familie van Bertha kwam rond 1939 in een roerige tijd vanuit Nottuln in Duitsland naar Nederland. Zij werden opgevangen in de woning aan de Sassenstraat 3 om daarna naar de Wolfweverstraat 30A in Zwolle te gaan. Hier werden vorig jaar september al Stolpersteine onthuld voor de familie Lippers en de heer Rolf Eichenberg.

Siegfried en Bertha kochten in Hattem een perceel grond op adres C 252/3 om een woning te bouwen. In december 1956 werd dit adres gewijzigd in Burg. Van Heemstralaan 1.

De eerste steen werd in 1941 gelegd door hun kinderen Dietrich, toen 9 jaar en Martha Clara 6 jaar. Door de oorlog lukte dat niet eerder en ook de bouw stagneerde. De voltooiing van hun droomhuis hebben zij niet mogen meemaken.

Clara Dannenberg, de moeder van Siegfried de Groot, werd in 1872 geboren in Adelebsen in Duitsland. Zij bleef na de dood van haar man David bij haar zoon en zijn gezin in de Sassenstraat 3 wonen.

Een citaat uit het boek “De geschiedenis van de joodse gemeenschap in Hattem” uitgegeven door Heemkunde Hattem:

Vanaf 30 juni 1942 gold een avondklok van 20.00 tot 6.00 uur. Op overtreding van deze regel stond als straf deportatie naar Mauthausen. Het was bekend dat Siegfried lid was van een kaartclubje en welke vaste kaartavond deze club had. Op zekere avond werd de kaartavond elders gehouden en Siegfried de Groot bevond zich daardoor na 20.00 uur niet in zijn eigen woning. Door verraad is hij aangebracht. Na zijn arrestatie werd hij op transport gesteld naar de Sicherheitspolizei in Arnhem. Vervolgens via Kamp Amersfoort naar Mauthausen in Oostenrijk. Hij is daar aangekomen op 10 juli 1942 en omgebracht op 7 oktober 1942. Hij bereikte de leeftijd van 40 jaar.

Na zijn arrestatie bleef Bertha met haar twee kinderen en de moeder van Siegfried, Clara Dannenberg, in de Sassenstraat wonen. Ook zij werden door de politie in opdracht van de Sicherheitspolizei gearresteerd voor transport naar Westenbork. Dat was op 24 oktober 1942. De deportatie vond op 7 september 1943 plaats. Zij zijn op 10 september 1943 onmiddellijk na aankomst in Auschwitz omgebracht. Bertha bereikte de leeftijd van 34 jaar. Dietrich en Martha Clara werden respectievelijk 11 en 8 jaar oud.

Clara Dannenberg werd op 15 april 1943 via Westerbork naar Sobibor, Polen gebracht waar zij twee weken later omgebracht werd.

Al met al, ook hier 5 gezinsleden die jarenlang de ellende en de gruwelen van de WOII niet hebben overleefd. Vandaag zijn wij er om aan de Sassenstraat 3 voor ieder van hen een Stolperstein te onthullen.

Zij zullen nimmer vergeten worden.

Heel veel dank aan het team Stichting Zwolse Stolpersteine. Zij hebben zich ingezet voor de realisatie van het onthullen van Stolpersteine vandaag. Dank voor de vele voorbereidingen, inzet en goede contacten.

Ook u allen hier bedankt voor uw komst en aandacht.